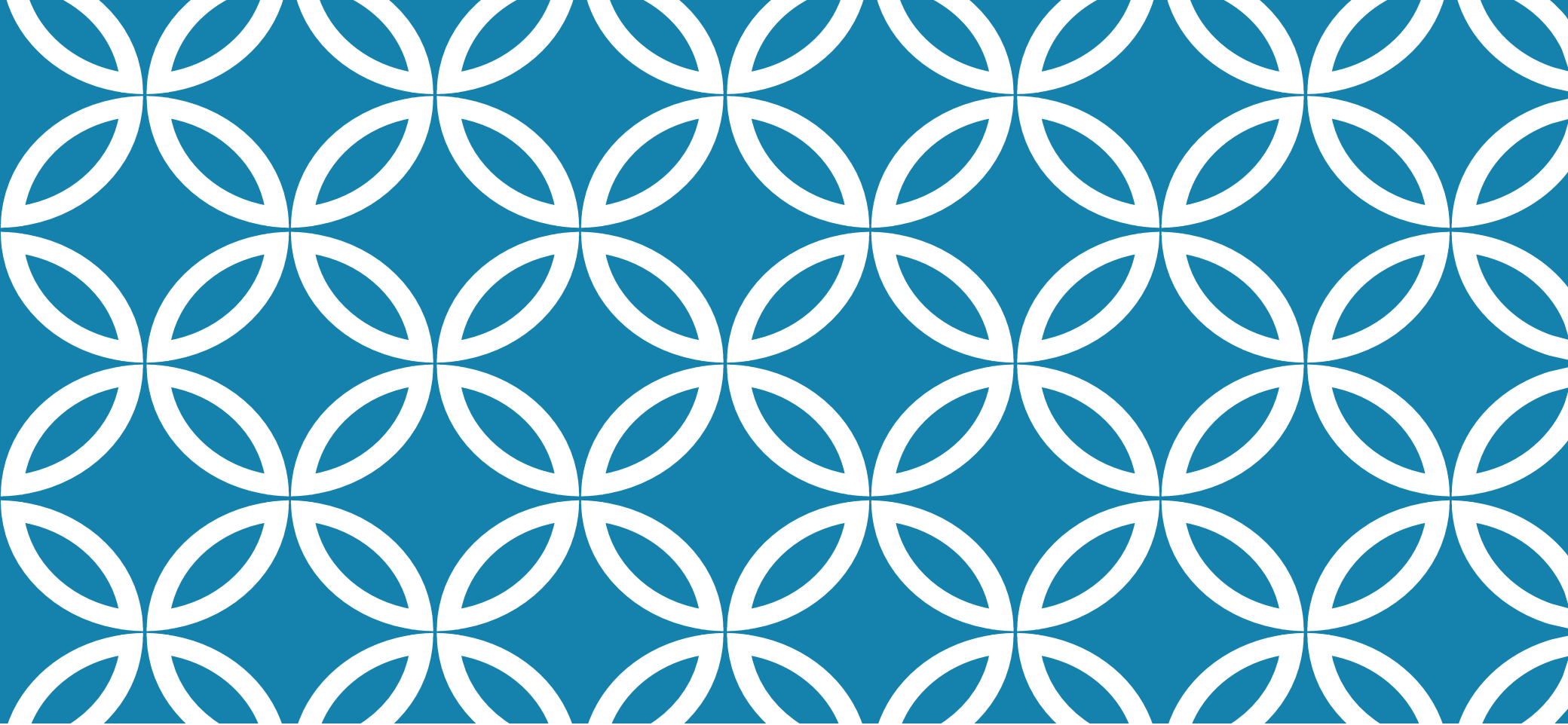

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

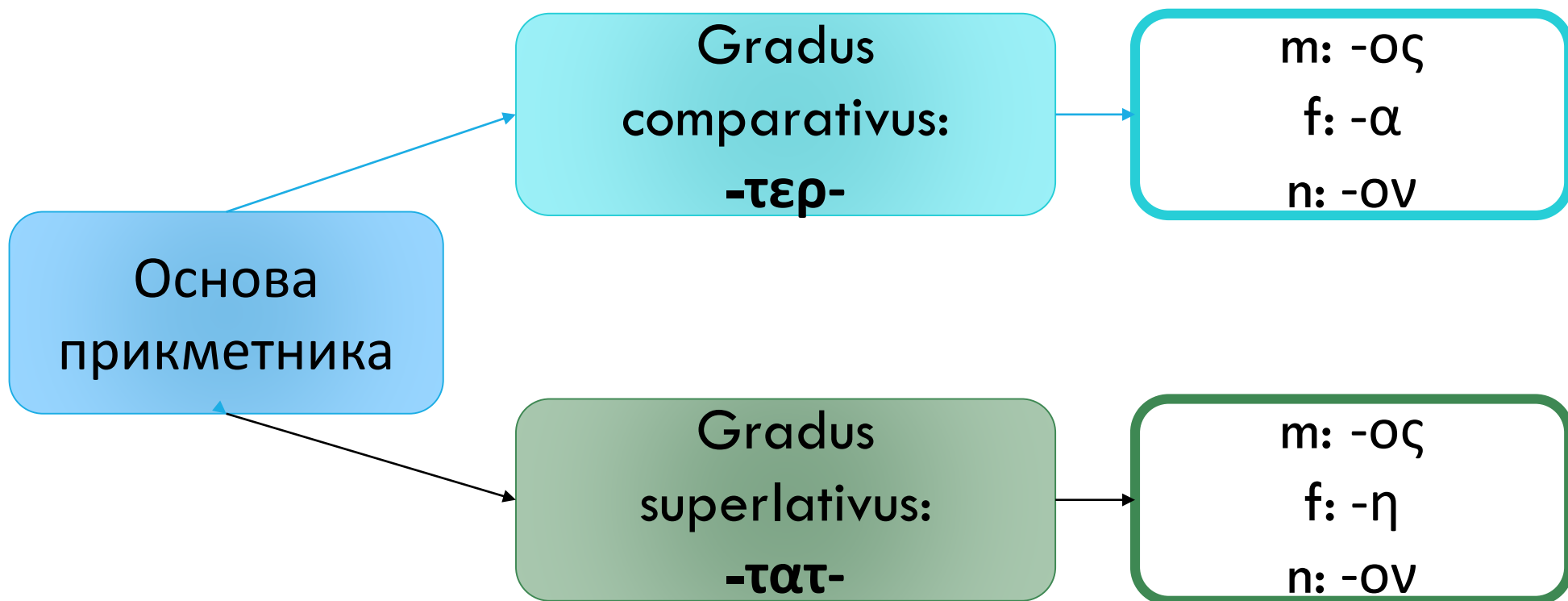
СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ	Gradus comparationis	Οἱ τῶν ἐπιρρημάτων συγκρίσεως βαθμοὶ
звичайний с. п.	g. positivus	ὁ θετικὸς β.
вищий с. п.	g. comparativus	ὁ συγκριτικὸς βαθμός
найвищий с. п.	g. superlativus	ὁ ὑπερθετικὸς β.
елятив	g. elativus	---

*РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ
ПОРІВНЯННЯ
НА -ТЕР-ОС, -ТАТ-ОС*

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ НА -ΤΕΡ-ΟΣ, -ΤΑΤ-ΟΣ ΠΡΙΚΜΕΤΗΚΙΒ Ι-ΙΙ ΒΙΔΜΙΗ

Gradus positivus	Переклад	Основа	Gradus comparativus (m, f, n)	Gradus superlativus (m, f, n)
βέβαιος, 2, 3	надійний	βεβαιο-	βεβαιό-τερ-ος, α, ον	βεβαιό-τατ-ος, η, ον
ἔνδοξος, 2	славетний	ένδοξο-	ένδοξό-τερ-ος, α, ον	ένδοξό-τατ-ος, η, ον
ἰσχυρός, 3	сильний	σχυρο-	ἰσχυρό-τερ-ος, α, ον	ἰσχυρό-τατ-ος, η, ον
κενός, 3	порожній	κενο-	κενό-τερ-ος, α, ον	κενό-τατ-ος, η, ον
πικρός, 3	гіркий	πικρο-	πικρό-τερ-ος, α, ον	πικρό-τατ-ος, η, ον
πονηρός, 3	поганий	πονηρο-	πονηρό-τερ-ος, α, ον	πονηρό-τατ-ος, η, ον
στενός, 3	вузький	στενο-	στενό-τερ-ος, α, ον	στενό-τατ-ος, η, ον

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ НА -ΤΕΡ-ΟΣ, -ΤΑΤ-ΟΣ ІЗ ПОДОВЖЕННЯМ КІНЦЕВОГО ЗВУКА ОСНОВИ

Кінцевий звук основи подовжується лише при утворенні ступенів порівняння прикметників I-II відмін, у яких передостанній склад короткий; виняток становлять прикметники στενός, з *вузький* та κενός, з *порожній*.

Gradus positivus	Переклад	Основа	Gradus comparativus	Gradus superlativus
ἄδικος, 2	несправедлив.	ἀδικο-	ἀδικώ-τερ-ος, α, ον	ἀδικώ-τατ-ος, η, ον
ἄξιος, 3	цінний	ἀξιο-	ἀξιώ-τερ-ος, α, ον	ἀξιώ-τατ-ος, η, ον
ἔχυρός, 3	міцний	ἐχυρο-	ἐχυρώ-τερ-ος, α, ον	ἐχυρώ-τατ-ος, η, ον
νέος, 3	молодий	νεο-	νεώ-τερ-ος, α, ον	νεώ-τατ-ος, η, ον
πιθανός, 3	переконливий	πιθανο-	πιθανώ-τερ-ος, α, ον	πιθανώ-τατ-ος, η, ον
πλούσιος, 3	багатий	πλουσιο-	πλουσιώ-τερ-ος, α, ον	πλουσιώ-τατ-ος, η, ον
πολεμικός, 3	войовничий	πολεμικο-	πολεμικώ-τερ-ος, α, ον	πολεμικώ-τατ-ος, η, ον
σοφός, 3	мудрий	σοφο-	σοφώ-τερ-ος, α, ον	σοφώ-τατ-ος, η, ον

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ НА -ΤΕΡ-ΟΣ, -ΤΑΤ-ΟΣ ІЗ СИНКОПУВАННЯМ ΚΙΝΤΣΕΒΟΓΟ ΖΒΥΚΑ ΟΣΗΟΒΙ

Синкопування кінцевого звука основи відбувається лише при утворенні ступенів порівняння зазначених у таблиці прикметників

Gradus positivus	Переклад	Основа	Gradus comparativus	Gradus superlativus
γεραιός, 3	давній	γεραιο-	γεραί-τερ-ος, α, ον	γεραί-τατ-ος, η, ον
παλαιός, 3	давній	παλαιο-	παλαί-τερ-ος, α, ον (παλαιό-τερ-ος, α, ον)	παλαί-τατ-ος, η, ον (παλαιό-τατ-ος, η, ον)
σχολαῖος, 3	повільний	σχολαιο-	σχολαί-τερ-ος, α, ον	σχολαί-τατ-ος, η, ον
φίλος, 3	милий	φιλο-	φίλ-τερ-ος, α, ον (φιλ-αί-τερ-ος, α, ον; φιλώ-τερ-ος, α, ον)	φίλ-τατ-ος, η, ον (φιλ-αί-τατ-ος, η, ον; φίλ-ιστ-ος, η, ον)

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ НА -ΤΕΡ-ΟΣ, -ΤΑΤ-ΟΣ ΠΡΙΚΜΕΤΗΚΙΒ III ΒΙΔΜΙΝΙ

Gradus positivus	Переклад	Основа	Gradus comparativus	Gradus superlativus
γλυκύς, 3	солодкий	γλυκυ-	γλυκύ-τερ-ος, α, ον	γλυκύ-τατ-ος, η, ον
εύκλεής, 2	славетний	εύκλεεσ-	εύκλεέσ-τερ-ος, α, ον	εύκλεέσ-τατ-ος, η, ον
μέλας, 3	чорний	μελαν-	μελάν-τερ-ος, α, ον	μελάν-τατ-ος, η, ον
πρέσβυς, εως	старий	πρεσβυ-	πρεσβύ-τερ-ος, α, ον	πρεσβύ-τατ-ος, η, ον
σαφής, 2	чіткий	σαφεσ-	σαφέσ-τερ-ος, α, ον	σαφέσ-τατ-ος, η, ον

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ НА -ΑΪ-ΤΕΡ-ΟΣ, -ΑΪ-ΤΑΤ-ΟΣ

Gr. positivus	Переклад	Основа	Gr. comparativus	Gr. superlativus
εὖδιος, 3	спокійний	εὖδιο-	εὖδι-αί-τερ-ος, α, ον	εὖδι-αί-τατ-ος, η, ον (-ώ-τατ-ος, η, ον)
ἴδιος, 3	особистий	ἴδιο-	ἴδι-αί-τερ-ος, α, ον (ἰδιώ-τερ-ος, α, ον)	ἴδι-αί-τατ-ος, η, ον (ἰδιώ-τατ-ος, η, ον)
ἴσος, 3	рівний	ἴσο-	ἴσ-αί-τερ-ος, α, ον	ἴσ-αί-τατ-ος, η, ον
ἤσυχος, 3	спокійний	ἤσυχο-	ἤσυχ-αί-τερ-ος, α, ον (ἤσυχώ-τερ-ος, α, ον)	ἤσυχ-αί-τατ-ος, η, ον
ὄρθριος, 3	вранішній	ὄρθριο-	ὄρθρι-αί-τερ-ος, α, ον	ὄρθρι-αί-τατ-ος, η, ον
ὄψιος, 3	пізній	ὄψιο-	ὄψι-αί-τερ-ος, α, ον (ὀψί-τερ-ος, α, ον)	ὄψι-αί-τατ-ος, η, ον
μέσος, 3	середній	μεσο-	μεσ-αί-τερ-ος, α, ον	μεσ-αί-τατ-ος, η, ον
μύχιος, 3	глибокий	μυchio-	---	μυχ-αί-τατ-ος, η, ον
πρώϊος, 3	ранній	πρωϊο-	πρωϊ-αί-τερ-ος, α, ον	πρωϊ-αί-τατ-ος, η, ον
πέπων, 2	стиглий	πεπον-	πεπ-αί-τερ-ος, α, ον	πεπ-αί-τατ-ος, η, ον
πλησίος, 3	близький	πλησιο-	πλησι-αί-τερ-ος, α, ον	πλησι-αί-τατ-ος, η, ον
φίλος, 3	милий	φιλο-	φιλ-αί-τερ-ος, α, ον (φίλ-τερ-ος, α, ον; φιλώ-τερ-ος, α, ον)	φιλ-αί-τατ-ος, η, ον (φίλ-τατ-ος, η, ον; φίλ-ιστ-ος, η, ον)

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОΡΙΒΗΝΗΝΗЯ ΠΡΙΚΜΕΤΗΝΙΚΙΒ ΗΑ -(Ε)Σ-ΤΕΡ-ΟΣ, -(Ε)Σ-ΤΑΤ-ΟΣ

Gradus positivus		Gradus comparativus (m, f, n)	Gradus superlativus (m, f, n)
ἄκρατος, 2	<p>прикметники III відміни з основою на -ον, контраговані прикметники I-II відмін (лише ἄπλοῦς, 3 <i>простиї</i> та всі складені з ὁ νοῦς <i>розум</i>), та деякі інші прикметники, зазначені у таблиці</p>	ἄκρατ-έσ-τερ-ος (ἄκρατό-τερ-ος)	ἄκρατ-έσ-τατ-ος
ἄπλοῦς, 3		ἄπλούσ-τερ-ος	ἄπλούσ-τατ-ος
ἄπονος, 2		ἄπον-έσ-τερ-ος	ἄπονώ-τατ-ος
ἄφθονος, 2		ἄφθον-έσ-τερ-ος	ἄφθονώ-τατ-ος
ἔρρωμένος, 3		ἔρρωμεν-έσ-τερ-ος	ἔρρωμεν-έσ-τατ-ος
εὐδαίμων, 2		εὐδαιμον-έσ-τερ-ος	εὐδαιμον-έσ-τατ-ος
εὖνους, 2		εὐνούσ-τερ-ος	εὐνούσ-τατ-ος
πανοῦργος, 2		πανουργ-έσ-τερ-ος	πανουργό-τατ-ος
πένης, ητος		πενέσ-τερ-ος	πενέσ-τατ-ος
σώφρων, 2		σωφρον-έσ-τερ-ος	σωφρον-έσ-τατ-ος
χαρίεις, 3		χαριέσ-τερ-ος	χαριέσ-τατ-ος

РЕГУЛЯРНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ НА -ΪΣ-ΤΕΡ-ΟΣ, -ΪΣ-ΤΑΤ-ΟΣ

Gradus positivus	Переклад	Основа	Gradus comparativus (m, f, n)	Gradus superlativus (m, f, n)
ἄρπαξ, αἶγος	хижий	ἄρπαγ-	ἄρπαγ-ἰσ-τερ-ος ἄρπαγ-ισ-τέρ-α ἄρπαγ-ἰσ-τερ-ον	ἄρπαγ-ἰσ-τατ-ος ἄρπαγ-ισ-τάτ-η ἄρπαγ-ἰσ-τατ-ον
λάλος, 3	балакучий	λαλο-	λαλ-ἰσ-τερ-ος λαλ-ισ-τέρ-α λαλ-ἰσ-τερ-ον	λαλ-ἰσ-τατ-ος λαλ-ισ-τάτ-η λαλ-ἰσ-τατ-ον
πτωχός, 3, 2	бідний	πτωχο-	πτωχ-ἰσ-τερ-ος πτωχ-ισ-τέρ-α πτωχ-ἰσ-τερ-ον	πτωχ-ἰσ-τατ-ος πτωχ-ισ-τάτ-η πτωχ-ἰσ-τατ-ον

Ступені порівняння на -ἰσ-τερ-ος, -ἰσ-τατ-ος утворюють, як правило, прикметники, які позначають негативну характеристику людини.

СТУΠΕΝΙ ΠΟΡΙΒΝΗΗΝΗЯ ΠΡΙΚΜΕΤΗΗΚΙВ ΗΑ -ΪΩΝ, -ΙΣΤ-ΟС

Gradus positivus	Περεκλαδ	Οснова	Gradus comparativus	Gradus superlativus
άλγεινός, 3	болісний	άλγ-	άλγίων, άλγιον (άλγεινό-τερ-ος, α, ον)	άλγ-ιστ-ος, η, ον (άλγεινό-τατ-ος, η, ον)
αίσχρός, 3	ганебний	αίσχ-	αίσχίων, αίσχιον	αΐσχ-ιστ-ος, η, ον
έλαχύς, 3	маленький	έλαχ-	έλάττων, έλαττον	έλάχ-ιστ-ος, η, ον
έχθρός, 3	ворожий	έχθ-	έχθίων, έχθιον	έχθ-ιστ-ος, η, ον
ήδύς, 3	приемний	ήδ-	ήδίων, ήδιον	ήδ-ιστ-ος, η, ον
κακός, 3	поганий	κακ-	κακίων, κάκιον	κάκ-ιστ-ος, η, ον
καλός, 3	хороший	καλλ-	καλλίων, κάλλιον	κάλλ-ιστ-ος, η, ον
μέγας, 3	великий	μεγ-	μείζων, μεΐζον	μέγ-ιστ-ος, η, ον
πολύς, 3	численний	πλη-	πλείων, πλειϊον	πλειϊστ-ος, η, ον
ράδιος, 3	легкий	ρά-	ράων, ράον	ράϊστ-ος, η, ον
ταχύς, 3	швидкий	θαχ-	θάττων, θάττον	τάχ-ιστ-ος, η, ον

Ступені порівняння на -ίων, -ιστ-ος утворюють лише зазначені у таблиці прикметники

ОСОБЛИВОСТІ ВІДМІНЮВАННЯ GRADUS COMPARATIVUS НА -ΪΩΝ

Рід / Відмінок	m, f	n
singularis		
Nom.	ήδιων	ήδιον
Gen.	ήδιον-ος	
Dat.	ήδιον-ι	
Acc.	ήδιον-α / ήδιώ	ήδιον
Voc.	ήδιον	
pluralis		
Nom.	ήδιον-ες / ήδιους	ήδιον-α / ήδιώ
Gen.	ήδιόν-ων	
Dat.	ήδιοσι(v)	
Acc.	ήδιον-ας / ήδιους	ήδιον-α / ήδιώ
Voc.	ήδιον-ες / ήδιους	ήδιον-α / ήδιώ

СУПЛЕТИВНІ СТУПЕНІ ΠΟΡΙΒΝΥΑΝΝΥ ΠΡΙΚΜΕΤΗΙΚΙΒ

Gradus positivus	Περεκλαδ		Gradus comparativus	Gradus superlativus
ἀγαθός, 3	хороший	доброчесний	ἀμείνων, ἄμεινον	ἄρ-ιστ-ος, η, ον
		благородний	βελτίων, βέλτιον	βέλτ-ιστ-ος, η, ον
		сильний	κρείττων, κρεῖττον	κράτ-ιστ-ος, η, ον
		вигідний	λώων, λῶον	λῶστ-ος, ηον
κακός, 3	поганий	негідний	κακίων, κάκιον	κάκ-ιστ-ος, η, ον
		низький	χείρων, χειῖρον	χείρ-ιστ-ος, η, ον
		слабкий	ἥττων, ἥττον	ἥκ-ιστ-ος, η, ον
ὀλίγος, 3	нечисленний		ὀλείζων, ὄλειζον	ὀλίγ-ιστ-ος, η, ον
			μείων, μεῖον	---
μικρός, 3	малий		μικρό-τερ-ος, α, ον	μικρό-τατ-ος, η, ον
			ἐλάττων, ἔλαττον	ἐλάχ-ιστ-ος, η, ον

НЕДОСТАТНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Gradus positivus	Переклад	Gradus comparativus	Gradus superlativus
ἄγχι	близько	ἄττων, ἄττον ближчий	ἄγχι-ιστ-ος, η, ον найближчий
ἄνω	зверху	ἄνώ-τερ-ος, α, ον вищий	ἄνώ-τατ-ος, η, ον найвищий
---	---	δεύ-τερ-ος, α, ον наступний	δεύ-τατ-ος, η, ον останній
ἐξ	з, від	---	ἔσχατ-ος, η, ον крайній
κάτω	донизу	κατώ-τερ-ος, α, ον нижчий	κατώ-τατ-ος, η, ον найнижчий
ὀψέ	пізно	ὀψι-αί-τερ-ος, α, ον пізніший	ὀψι-αί-τατ-ος, η, ον найпізніший
πλησίον	близько	πλησι-αί-τερ-ος, α, ον ближчий	πλησι-αί-τατ-ος, η, ον найближчий
πρό	попереду	πρό-τερ-ος, α, ον попередній	πρῶτ-ος, η, ον перший
προὔργου	доречно	προουργι-αί-τερ-ος, α, ον доречніший	προουργι-αί-τατ-ος, η, ον найдоречніший
πρωί	рано	πρωϊ-αί-τερ-ος, α, ον раніший	πρωϊ-αί-τατ-ος, η, ον найраніший
ὑπέρ	пове́рх	ὑπέρ-τερ-ος, α, ον вищий	ὑπέρ-τατ-ος, η, ον найвищий
ὑπό	під	---	ὑπατ-ος, η, ον найвищий
---	---	ὔσ-τερ-ος, α, ον пізніший	ὔσ-τατ-ος, η, ον найпізніший
---	---	φέρ-τερ-ος, α, ον кращий	φέρ-τατ-ος, η, ον найкращий

ΒΙΔΙΜΕΝΝΙΚΟΒΙ ΣΤΥΠΕΝΙ ΠΟΡΙΒΝΥΑΝΝΥ ΠΡΙΚΜΕΤΗΝΙΚΙΒ

Gradus positivus	Περεκλαδ	Gradus comparativus (m, f, n)	Gradus superlativus (m, f, n)
ὁ βασιλεύς	цар	βασιλεύ-τερ-οσ, α, ον величніший	βασιλεύ-τατ-οσ, η, ον найвеличніший
τὸ κέρδοσ	вигода	κερδ-ίωv, ιοv, вигідніший	κέρδ-ιοτ-οσ, η, ον найвигідніший
τὸ κῆδοσ	рідня	---	κῆδ-ιοτ-οσ, η, ον найрідніший
ὁ, ἡ κύωv	собака	κύν-τερ-οσ, α, ον, страшніший	κύν-τατ-οσ, η, ον найстрашніший
τὸ ῥίγωσ	холод	ῥιγ-ίωv, ιοv, холодніший	ῥίγ-ιοτ-οσ, η, ον найхолодніший
τὸ ὕψοσ	висота	---	ὕψ-ιοτ-οσ, η, ον найвищий

АНАЛІТИЧНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ

Окрім синтетичних форм ступенів порівняння, утворюваних за допомогою суфіксів, існує також аналітичний – описовий – спосіб компарації прикметників:

- ✓ для компаратива за допомогою прислівників μάλλον, πλέον *більше*, дужче: μάλλον χαλεπός *важчий*, більш *важкий*;
- ✓ для суперлатива за допомогою прислівників μάλιστα, πλείστα *найбільше*, надзвичайно: μάλιστα χαλεπός *найважчий*.

СИНТАКСИС ВІДМІНКІВ ПРИ СТУПЕНЯХ ПОРІВНЯННЯ

При прикметниках у вищому ступені та словах із компаративним значенням назва об'єкта, з яким проводиться порівняння, ставиться:

- ✓ у родовому відмінку порівняння (genetivus comparationis): χιόνος λευκότερος *біліший від снігу*;
- ✓ у називному відмінку із сполучником ἢ *ніж*: λευκότερος ἢ χιῶν *біліший, ніж сніг*.

СИНТАКСИС ВІДМІНКІВ ПРИ СТУПЕНЯХ ПОРІВНЯННЯ

Родовий відмінок розділовий (genetivus partitivus) завжди стоїть у предикативному положенні і вживається після:

- ✓ прикметників у найвищому ступені: ὁ πρεσβύτατος τῶν παίδων *найстарший з дітей*;
- ✓ іменників та прикметників, що означають кількість чи міру: πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων *велика маса людей*;
- ✓ займенників, числівників для виділення одного чи групи з решти схожих: τίς ἡμῶν *хто з нас*, δέκα τῶν στρατιωτῶν *десять із воїнів*;
- ✓ субстантивованих прикметників середнього роду: τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς *більша частина війська*.